بسم الله الرحمن الرحیم

صلب و ترائب...شبه یا اعجاز

ستایش خداوندی را سزد که انسان را از نطفه ناچیزی بیافرید و با ارسال رسل راه هدایت را بدو نشان داد و قدرت اختیار و تعقل را بدو عطا کرد خواه راه هدایت پیش گیرد یا به بیراهه رود و مسیر ابلیس را برگزیند. و درود و سلام بی پایان بر ختم مرسلین، شفیع مذنبین و امام مرسلین محمد امین و اصحاب و یاران او باد.

در طول تاریخ پربرکت اسلام افراد زیادی در برابر قرآن آخرین کتاب خدای سبحان، قد علم کرده و با القای شبهات و اشکال گوناگون و فراوان، ادعای مبارزه با معجزه جاویدان را داشته اند. امروزه نیز در عصر اکتشافات بی پایان، در عصر فضا و تکنولوژی، نانوذرات و کوانتوم و سلول بیش از هر زمان، اشرف مخلوقات آفریده شده از خاک، با تکیه‌ی افسار گسیخته بر علم، خود را بی نیاز از وحی آسمان می‌داند و هر از چند گاهی در رسانه و فضای مجازی با نشر کتب و مجلات،

قــرآن را بــه تنــاقض گــویی مــتهم میکنــد. در ایــن مقالــه بــه اذن الله در مــورد شبهه ای که در مورد آیه ۷ سور طارق مطرح است بحث خواهیم کرد.

الله متعال میفرماید:

فَلْيَنظُـرِ الْإِنسَـانُ مِـمَّ خُلِـقَ ﴿۵﴾ خُلِـقَ مِـن مَّـاءٍ دَافِـقٍ ﴿۶﴾ يَخْـرُجُ مِـن بَـيْنِ الصُّـلْبِ وَالتَّرَائِـبِ ﴿۷﴾ انســان بایــد بنگــرد از چــه چیــزی خلــق شــده اســت. از آب جهنــــده ای خلـــق شــــده اســـت.که ازمیـــان ســـتون فقـــرات و استخوانهای سینه خارج میشود.

شــبه افکــن میگویــد بــر اســاس یافتــه هــای امــروزی همــه مــا میــدانیم کــه اســپرم مــرد در بیضــه هــا و تخمــک زن در تخمــدانها ســاخته میشــود و بــا طــی نمــودن مســیرهایی در رحــم بــه هــم ملحــق میشــوند و ایــن ربطــی بــه صــلب (ســتون فقــرات) و ترائــب (اســتخوانهای ســینه) نــدارد و آیــه بــا حقایق علمی امروزی تطابق ندارد.

افــرادی کــه ایــن شــبهه را مطــرح میکننــد در مــورد جنــین شناســی و نحــوه تکــوین جنــین چیــزی نمــی داننــد و بهتــر اســت قبــل از اظهــار نظــر نســبت

بــه آیــات، نظــری بــه آیــه ۳۶ ســوره اســراء مــی انداختنــد کــه الله متعــال می‌فرماید:

وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ

از چیزی که نسبت به آن دانشی نداری پیروی مکن.

جهــت درک بهتــر آیــه لازم اســت کــل ســوره را همــراه بــا معنــا یــا تفســیر مختصــری از آیــات آن از نظــر بگــذرانیم چــون مفهــوم آیــه در ارتبــاط بــا کــل سوره است که ان شاء الله در ادامه اشاره خواهیم کرد.

بسم الله الرحمن الرحیم

وَالسَّــمَاءِ وَالطَّــارِقِ ﴿١﴾ وَمَــا أَدْرَاكَ مَــا الطَّــارِقُ ﴿٢﴾ الــنَّجْمُ الثَّاقِــبُ ﴿٣﴾ إِنْ كُــلُّ نَفْــسٍ لَمَّــا عَلَيْهَــا حَــافِظٌ ﴿٤﴾ فَلْيَنْظُــرِ الْإِنْسَــانُ مِــمَّ خُلِــقَ ﴿٥﴾ خُلِــقَ مِــنْ مَــاءٍ دَافِــقٍ ﴿٦﴾ يَخْــرُجُ مِــنْ بَــيْنِ الصُّــلْبِ وَالتَّرَائِــبِ ﴿٧﴾ إِنَّــهُ عَلَــىٰ رَجْعِــهِ لَقَــادِرٌ ﴿٨﴾ يَــوْمَ تُبْلَــى السَّــرَائِرُ ﴿٩﴾ فَمَــا لَــهُ مِــنْ قُــوَّةٍ وَلَــا نَاصِــرٍ ﴿١٠﴾ وَالسَّــمَاءِ ذَاتِ الرَّجْــعِ ﴿١١﴾ وَالْــأَرْضِ ذَاتِ الصَّــدْعِ ﴿١٢﴾ إِنَّــهُ لَقَــوْلٌ فَصْــلٌ

﴿۱۳﴾ وَمَـــا هُـــوَ بِــالْهَزْلِ ﴿۱۴﴾ إِنَّهُـــمْ يَكِيــدُونَ كَيْــدًا ﴿۱۵﴾ وَأَكِيــدُ كَيْــدًا ﴿۱۶﴾ فَمَهِّلِ الْكَافِرِينَ أَمْهِلْهُمْ رُوَيْدًا ﴿۱۷﴾

۱- خداونــد در ایــن آیــه بــه آســمان و طــارق ســوگند یــاد کــرده ۲- و تــو ای پیــامبر چــه میــدانی طــارق چیســت ۳- ســتاره ای شــکافنده یــا فــروزان ۴- کســی از شــما وجــود نــدارد مگــر اینکــه نگهبــانی (از فرشــتگان) بــر اوســت ۵- انســان بایــد بنگــرد از چــه چیــزی خلــق شــده اســت. ۶- از آب جهنــده ای خلــق شــده ۷- کــه از میــان ســتون فقــرات و اســتخوانهای ســینه خــارج میشــود. ۸- بــی گمــان الله (کــه انســان را از نطفــه نــاچیز خلــق کــرده) بــر بازگشــت انســان و (زنــده کــردن دوبــاره او) تواناســت. ۹-(ایــن بازگشــت) روزی اســت کــه رازهــای نهــان آشــکار مــی گــردد.۱۰- در ایــن هنگــام بــرای انســان نیــرو و یــاری دهنــده ای نیســت (کــه اســرارش را بپوشــاند یــا او را از عــذاب الهــی رهــایی بخشــد) ۱۱-ســوگند بــه آســمان برگرداننــده (بخارهــای آب بــه صــورت بــاران) ۱۲- و ســوگند بــه زمــین شــکاف بــردار (کــه گلهــا و درختــان و گیاهــان در آن شــکاف ایجــاد کــرده و بیــرون مــی آینــد) ۱۳- بــی گمــان ایــن (قــرآن) ســخن جداکننــده حــق از باطــل اســت ۱۴- ســخن هــزل و بیهــودی نیســت. ۱۵- بــی گمــان (نابــاوران) پیوســته بــه نیرنــگ مــی

پردازنـــد. ۱۶- و مـــن هـــم (در برابـــر نیرنـــگ آنـــان) بـــه حیلـــه و تـــدبیر می‌پردازم. ۱۷- پس به کافران مهلت بده، مهلت دادنی اندک.

قبـــل از هـــر چیـــز بـــه معـــانی کلمـــات صـــلب و ترائـــب در زبـــان عربـــی میپـــردازیم و ریشـــه لغـــوی آنهـــا را بررســـی میکنـــیم. علامـــه راغـــب اصـــفهانی در مفـــردات خـــویش اینگونـــه میفرمایـــد: الصـــلب (بـــا ضـــمه صـــاد و ســـکون لام و بـــاء) یعنـــی سِـــفت، ســـخت و محکـــم و بـــه اعتبـــار اینکـــه پشـــت انســـان (ســـتون فقـــرات یـــا نخـــاع) ســـفت و ســـخت اســـت بـــه آن صـــلب گوینـــد. همچنـــان کـــه الله متعـــال در آیـــه ۲۳ ســـوره نســـاء در بـــاب ازدواج محـــارم مـــی‌فرمایـــد: وَحَلَائِـلُ أَبْنَـائِكُمُ الَّـذِينَ مِـنْ أَصْـلَابِكُمْ یعنـــی بـــر شـــما حـــرام اســـت همســـران پســـران صـــلبی (پســـرانی کـــه از خـــود شـــما متولـــد شـــده انـــد نـــه پســـرخواندگانتان) و الصـــلب (بـــا فتحـــه صـــاد و ســـکون لام و بـــاء) یعنـــی بـــه دار زدن انســـان و بســـتن پشـــت انســـان بـــه چـــوب و معنـــای وَلَأُصَـلِّبَنَّكُمْ فِـــی جُذُوعِ النَّخْلِ نیز همین است.

ترائـب کـه مفـرد آن تریبـه اسـت بـه اسـتخوانهای سـینه یـا دنـده هـا (اضـلاع) اطـلاق میشـود همچنـان کـه وصـف اتـراب (هـم ریشـه بـا ترائـب) بـرای حوریـان بهشـتی بـه کـار رفتـه وَكَوَاعِـبَ أَتْرَابًـا ﴿۳۳﴾ سـوره نبـا کـه اشـاره بـه هـم سـن و سـال بـودن آنهـا دارد هـم چنـین بـه دو نـوزادی کـه بـا هـم بـزرگ مـی شـوند بـه خـاطر تشـابه آنهـا در انـدازه و شـکل همچـون دنـده‌هـا، اتـراب که مفرد آن ترب است گفته میشود.

در تفسـیر طبـری از عکرمـه و ابـن عبـاس روایـت اسـت کـه ترائـب بـین دو پسـتان اسـت و بعضـی دیگـر گفتـه انـد دنـده‌هـای پـایینتر از سـتون فقـرات همان ترائب است.

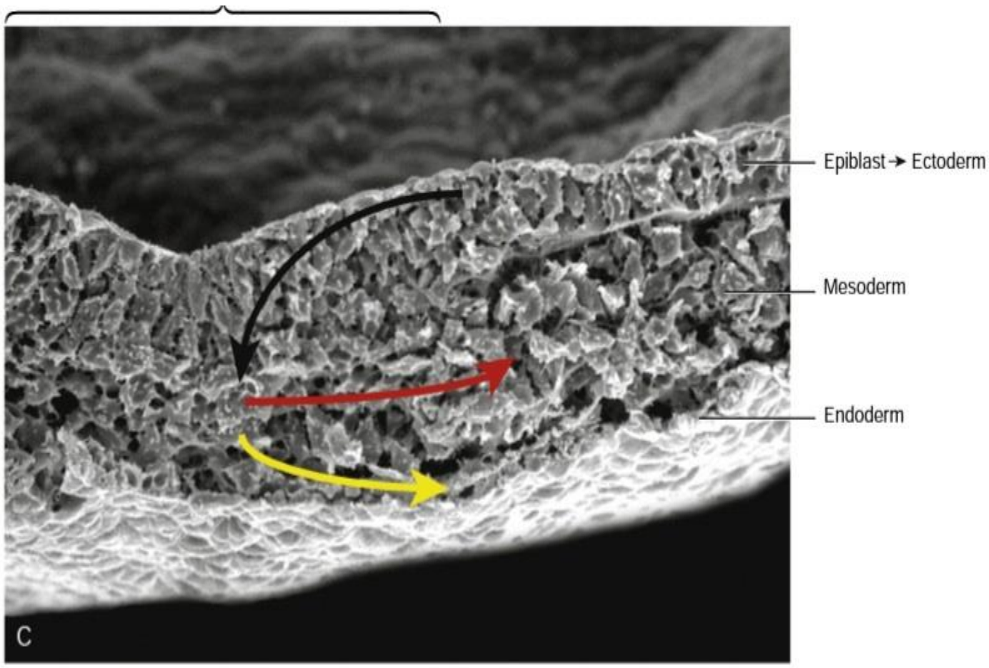
با استناد به کتب معتبر جنین شناسی مراحل لقاح اسپرم و تخمک و تقسیمات آن و تشکیل سلول‌های اولیه بیضه و تخمدان را به صورت مختصر به این صورت میتوان بیان کرد که اسپرم یا سلول جنسی نر (در تعبیر قرآنی نطفه) با تخمک یا سلول جنسی ماده در ناحیه شیپور مانند لوله رحم (لوله فالوپ) که وسیع‌ترین قسمت لوله بوده و نزدیک تخمدان است با هم لقاح یافته و زیگوت یا سلول تخم (یا در تعبیر قرآنی (نطفه‌ی امشاج=اختلاط یافته) تشکیل میشود و بعد از چندین مرحله تقسیم و ایجاد چندین توده سلولی به نام مرولا و بلاستوسیست و حرکت به سوی رحم، در هفته سوم سه لایه مهم

جنین به نام‌های اکتودرم، مزودرم و اندودرم تشکیل شده است (شکل 1a) که در پدیدآمدن بافتهای جنینی نقش اساسی دارند. در طول هفته سوم تا هشتم، ارگانهای اصلی و سیستمها تکامل می یابند و این دوران به نام دوره رویانی مشهور است و در انتهای ماه دوم بر اثر ساخته شدن اعضا شکل خارجی بدن نمای قابل تشخیصی به خود میگیرد. درهفته ششم تا هفتم حیات جنینی، تیغه‌ای به نام genital ridge از لایه مزودرم در اطراف ستون فقرات ایجاد میشود که این تیغه در همکاری با primordial germ cells یا سلول‌های زایای بدوی در تشکیل کلیه و دستگاه ادراری و غدد جنسی یعنی بیضه ها و تخمدانها نقش اساسی دارد (شکل 1b). این غدد به صورت یک جفت نوار طولانی به نام ستیغ های تناسلی یا گنادی بین ستون فقرات و دنده های جنین (آخرین دنده) و درست در سطح داخلی و شکمی کلیه ها تشکیل میشوند و تا موقع تولد، دو مرحله نزول یا مهاجرت دارند. مرحله اول در هفته ۱۰ تا ۱۵ جنینی به کانال اینگوینال (کشاله ران) و مرحله دوم در هفته ۲۵ تا ۳۵ جنینی (تقریبا اواخر ماه ۷) که بیضه‌ها به کیسه بیضه و تخمدان‌ها به دو طرف رحم در دیواره طرفی حفره لگن در خارج از حفره شکمی مهاجرت می‌کنند (شکل 1c).

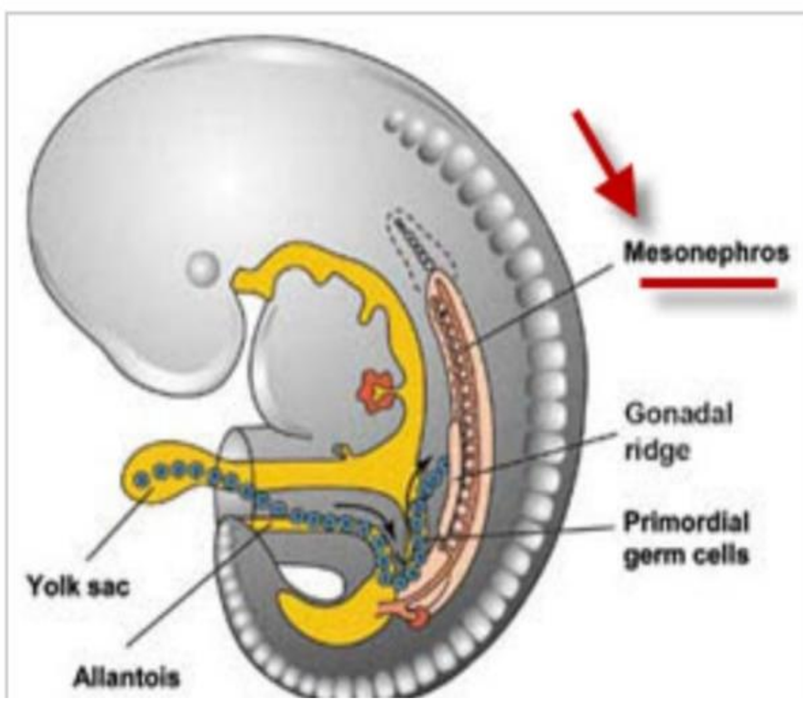
مشخص است که بیضه ها مسیر طولانی‌تری طی می‌کنند تا از داخل شکم پایین بیایند و در داخل کیسه بیضه قرار بگیرند. علت آن، دمای کمتر کیسه بیضه (۳۴ درجه سانتی

گراد) نسبت به دمای حفره شکمی۳۷ درجه است و این دما (۳۴ درجه) جهت ساخت اسپرم لازم است و در صورت عدم نزول بیضه‌ها تا ۱۶ سالگی در واقع هیچ عملکردی نخواهند داشت و اسپرم تشکیل نخواهد شد و بیضه ها تحلیل میروند. لذا محل تشکیل و استقرار بیضه ها و تخمدانها با کلیه ها در دوران جنینی یکسان است با این تفاوت که بعد از تولد نیز کلیه‌ها در مکان خویش باقی می مانند ولی بیضه‌ها و تخمدان‌ها به جایگاهشان نزول می‌کنند. با این وجود نیز تغذیه و عصب‌دهی بیضه‌ها و تخمدانها با خون و سیستم عصبی و سیستم لنفاوی در همان محل اصلی خود یعنی بین صلب و ترائب باقی میماند. سرخرگ بیضه و تخمدان‌ها از شریان ابهر (آئورت شکمی) انشعاب یافته و وریدها هم ازهمان منطقه منشعب می شوند. لذا آیه با اینکه شبهه بسیطی دارد ولی حامل اعجاز بزرگی است که تا قرون اخیر دانشمندان جنین شناسی به آن پی نبرده اند ولی الله متعال ۱۴۰۰ سال قبل در کتاب محکمش به آن اشاره کرده تا بیشتر بر یقین اهل ایمان بیافزاید و مایه هدایتِ هدایت‌خواهان گردد.

این مطلب در کتب جنین شناسی به Descent of the testes and ovaries مشهور است یعنی نزول بیضه ها و تخمدانها.

Epiblast → Ectoderm
Mesoderm
Endoderm
C

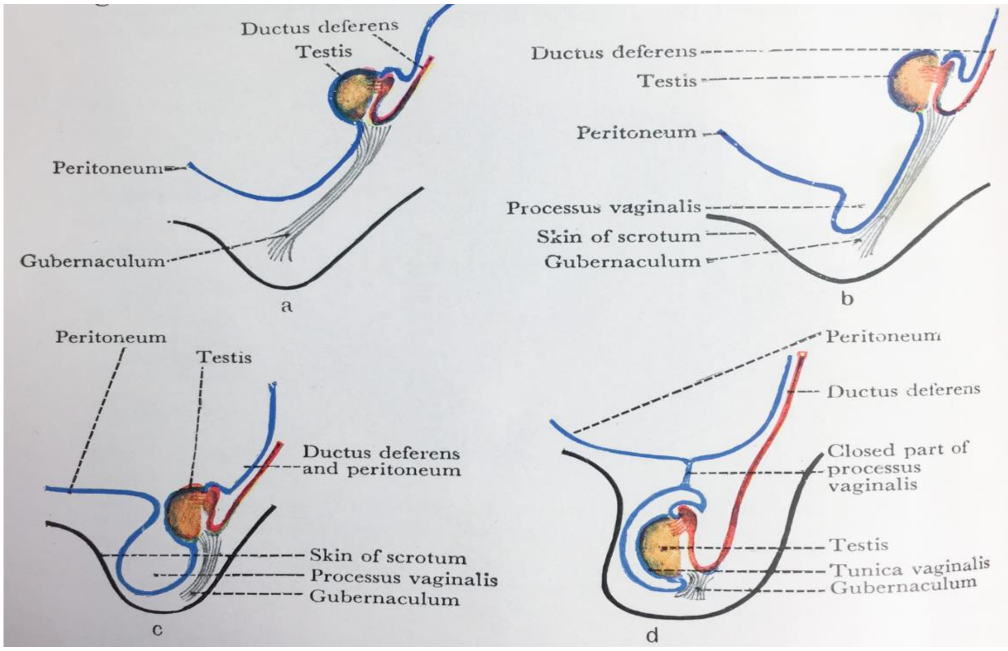
شكل 1a

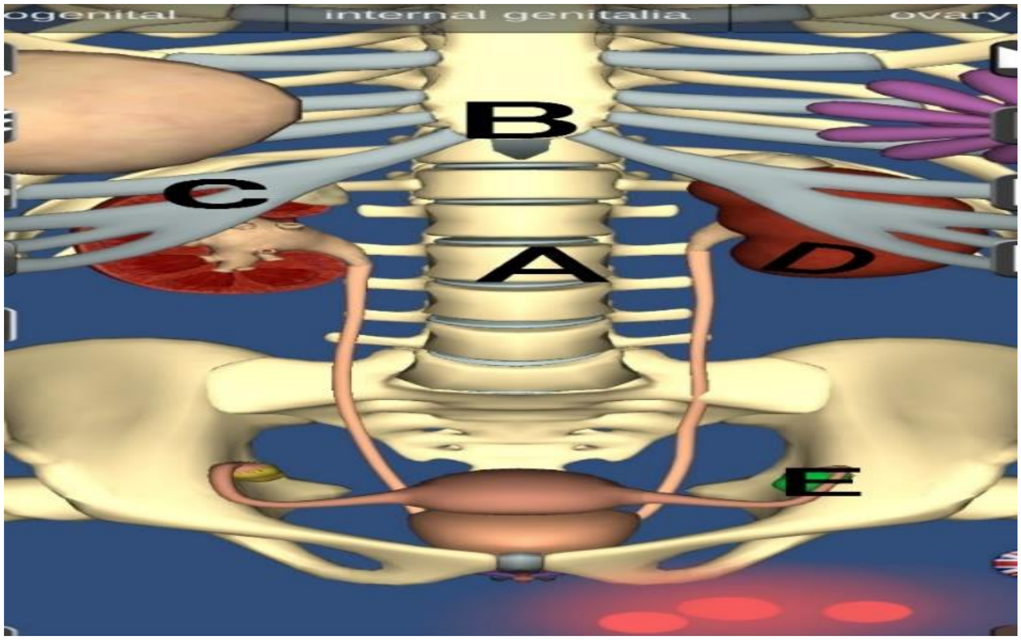

Mesonephros
Gonadal ridge
Primordial germ cells
Yolk sac
Allantois

شكل 1b

در شکل 1b سلولهای زایای بدوی (آبی رنگ) در حال تشکیل بافت اولیه بیضه gonadal ridge هستند.

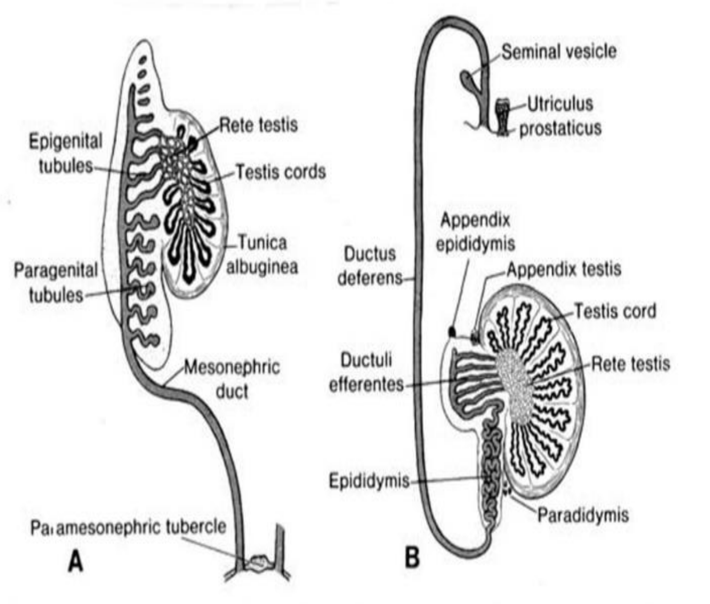
شکل 1c مراحل تدریجی نزول بیضه به داخل کیسه بیضه را از طریق رباط رویانی گوبرناکولوم نشان میدهد.

شـــکل ۲ نمـــای دنـــده هـــا(C) ســـتون فقـــرات از جلـــوِ(A) و تخمـــدان چـــپ(Eُ) کلیـــه چـــپ (D) محـــل تشـــکیل اولیـــه بیضـــه هـــا و تخمـــدانها (فاصله A تا B) مشخص است.

شـــکل۳ دیـــاگرامی از مجـــاری تناســـلی مـــرد در مـــاه چهـــارم رشـــد قبـــل از پایین آمدن بیضه (شکلA) و (شکلB) بعد از پایین آمدن بیضه.

شکل ۳

یکـــی از خطاهـــای اغلـــب مفســـران (بـــا کمـــال ادب و احترامـــی کـــه بـــرای آنهـــا قائـــل هســـتیم) در مـــورد آیـــه ایـــن اســـت کـــه بـــه کلمـــه "بـــین" توجـــه نکـــرده و گفتـــه‌انـــد منـــی در صـــلبِ مـــرد و ترائـــبِ زن تشـــکیل و خـــارج میشـــود درحالیکه آیه به واضحی می فرماید: من بین الصلب و الترائب

لـــذا تفســـیر و معنـــای صـــحیح‌تـــر آن اســـت کـــه امـــام قرطبـــی در تفســـیرش از حســـن بصـــری و غیـــره نقـــل میکنـــد کـــه "یخـــرج مـــن صـــلب الرجـــل و ترائبـــه و صـــلب المـــرأۀ و ترائبهـــا" (یعنـــی از بـــین صـــلب و ترائـــب مـــرد و از بـــین صـــلب و ترائـــب زن) هـــم چنـــان کـــه آلوســـی و مراغـــی هـــم اینگونـــه گفتـــه انـــد. (البتـــه در اینجا دوران جنینی زن و مرد منظور است نه غیر آن)

ماء دافق یا آب جهنده مربوط به مرد است یا زن یا هر دوی آنها؟

فلاسـفه قـدیم همچـون ارسـطو و اطبـای مشـهوری همچـون جـالینوس منکـر وجـود هرگونـه مـایع جنسـی بـرای زن بـوده انـد و حتـی ارسـطو گفتـه کـه تشـکیل جنـین ناشـی از بسـتن خـون حـیض اسـت! درحالیکـه پیـامبر (صـلی الله علیـه وسـلم) بـه وضـوح وجـود مـایع یـا آب زن را در احادیـث بیان فرموده است.

لحـدیث أم سـلیم أنهـا قالـت لرسـول الله صـلی الله علیـه وسـلم: یـا رسـول الله، إن الله لا یسـتحی مـن الحق..هـل علـی المـرأة غسـل إذا هـی احتلمـت؟ فقـال رسـول الله صـلی الله علیـه وسـلم: " نعـم إذا رأت الماء".

[صـحیح بخـاری، ج۱، ص۶۴ ح۲۸۲؛ صـحیح مسـلم، ج۱، ص۲۵۱ ح۳۱۳]

ام سـلیم نـزد پیـامبر (صـلی الله علیـه وسـم) آمـده و گفـت ای رسـول الله، بـه راسـتی الله از گفـتن حـق شـرم نـدارد آیـا بـر زنـی کـه دچـار جنابـت شـده غسل واجب است؟ ایشان پاسخ داده بله اگر آب ببیند.

البتــه بایــد توجــه کــرد بــرای خــانم‌هــا دو نــوع آب یــا مــایع جنســی وجــود دارد (علــت آنکــه بــرای خــانم‌هــا لفــظ منــی بــه کــار نمــی‌بــریم چــون اصــولا بــر اساس آیات قرآن منی برای مرد متصور است)

۱- یــک نــوع مــایع لــزج وچســپناک کــه آب مهبــل (مجرایــی بــه طــول چنــد سـانتی متـر در بخـش درونـی دسـتگاه زنانـه کـه بـه آن واژن هـم گوینـد) اســت و قــدرت جهنــدگی نــدارد و در مرطــوب نگــه داشــتن واژن و پــاک کــردن آن از میکــروب‌هــا و قــارچ‌هــا نقــش دارد و در تشــکیل جنــین نقشــی ندارد.

۲- یــک مــایع دیگــر کــه قــدرت جهنــدگی دارد و یــک بــار در مــاه از فولیکــول آمــاده و بــالغ در تخمــدان کــه مملــوء از آب زرد رنــگ و حــاوی تخمــک بــالغ (زرد رنــگ و رقیــق) اســت خــارج شــده و بــه طــرف لولــه هــای فــالوپ پرتــاب مــی‌شــود (می‌جهــد) تــا بــا اســپرم لقــاح یابــد . فولیکــول بعــد از پرتاب تخمک چروکیده شده و به جسم زرد تبدیل می شود.

بایــد خــاطر نشــان کــرد کــه در حــدیث پیــامبر (صــلی الله علیــه وســلم) اشــاره بــه ایــن آب زرد زنــگ شــده اســت و ایــن از اعجــاز احادیــث پیــامبر اســت. در

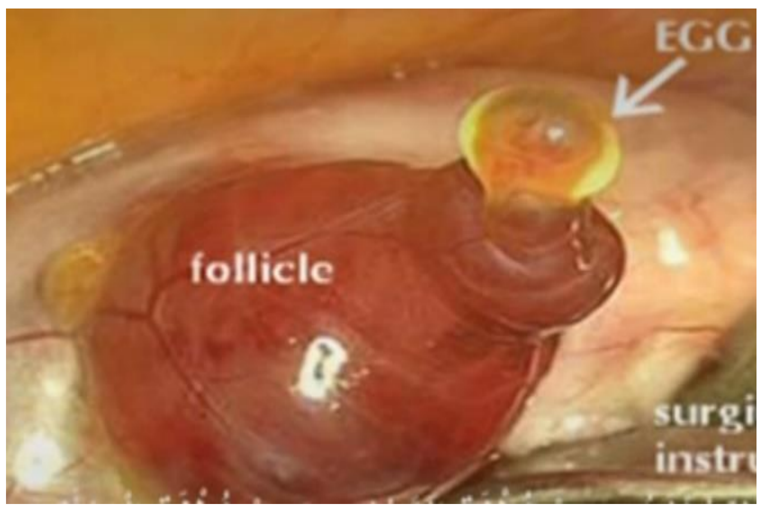
واقع تا اواخر قرن ۱۶ میلادی هیچ کس و در هیچ کتابی اشاره صحیحی به نحوه تشکیل جنین و اسپرم و تخمک و جزئیات آن نکرده بود و بعد از کشف میکروسکوپ (قرن ۱۷) و در سال ۱۸۷۵ بود که پی بردند اختلاط بین اسپرم و تخمک سبب تشکیل جنین می‌شود. در حدیث صحیح مسلم در باب صفت منی مرد و زن از ثوبان خادم رسول الله نقل است که نزد پیامبر ایستاده بودم یکی از دانشمندان یهود نزد پیامبر(صلی الله علیه وسلم) آمد و چند سوال از ایشان پرسید (بعد از اینکه پیامبر تمام سوالات او را پاسخ داد یهودی می‌خواست سوالی مطرح کند که پیامبر از پاسخ آن عاجز باشد و مُهر بطلانی بر نبوت پیامبر بزند ولی غافل از اینکه: و لا ینطق عن الهوی ان هو الا وحی یوحی) و تا اینکه گفت: ای محمد آمده ام از چیزی بپرسم که از اهل زمین هیچ کس پاسخ آنرا نمی‌داند مگر نبی یا یک مرد یا دو مرد (منظور احبار یا دانشمندان یهود) پیامبر صلی الله علیه وسلم فرمود: به تو سودی می رساند اگر برایت بیان کنم؟ یهودی گفت میشنوم. آمده ام در مورد ولد (فرزند یا جنین) از تو سوال کنم؟ پیامبر فرمود: مَاءُ الرَّجُلِ أَبْيَضُ وَمَاءُ الْمَرْأَةِ أَصْفَرُ، آب مرد سفید (در

روایـــت دیگـــر ســـفید غلـــیظ) و آب زن زرد (در روایـــت دیگـــر زرد رقیـــق) اســـت (درحالیکـــه ایـــن آب زرد رقیـــق کـــه منظـــور تخمـــک اســـت در قســـمتهای داخلـــی دســـتگاه تناســـلی ترشـــخ میشـــود و تنهـــا بـــا میکروســـکوپ قابـــل مشـــاهده اســـت.) یهـــودی گفـــت تـــو راســـت گفتـــی پیـــامبر هســـتی ســـپس رفـــت. مـــاهم میگـــوییم ای پیـــامبر، پـــدر و مادرمـــان فـــدایت راســـت گفتـــی و دروغ و تـــدلیس هرگـــز در گفتـــار و افعـــال و اقـــرارات تـــو راهـــی نـــدارد اگـــر هـــیچ دلیلـــی بـــر صـــحت نبـــوت تـــو نباشـــد همـــین حـــدیث کـــافی اســـت بـــرای هـــزاران دانشـــمند اهـــل تحقیـــق. افـــرادی همچـــون دکتـــر کیـــث مـــور جـــین شـــناس و پروفســـور گـــری میلـــر اســـتاد ریاضـــیات تورنتـــو کانـــادا و دکتـــر گـــیلهم. ولـــی بـــا کمـــال تاســـف، امـــروز مســـلمان‌زاده‌هـــا بـــا شـــنیدن چنـــد شـــبهه از دشـــمنان اســـلام در برابـــر قـــرآن و احادیـــث صـــحیح، قـــد علـــم کـــرده و آخـــرت خـــود را نـــابود می‌کننـــد بـــدون اینکـــه در مـــورد صـــحت آن مطالـــب تحقیـــــــــــــــــق همه‌جانبـــــــــــــــــه کننـــــــــــــــــد.

شـــکل A تصـــویر بزرگنمـــایی شـــده واقعـــی یـــک تخمـــک و شـــکل B تصـــویر فولیکول و تخمک بیرون آمده از آن را نشان می‌دهد.

اگــر در زیــر میکروســکوپ بــه تخمــک نگــاه کنــیم مشــاهده میکنــیم کــه زرد رنگ و داخل آن شفاف و رقیق است.

A

B

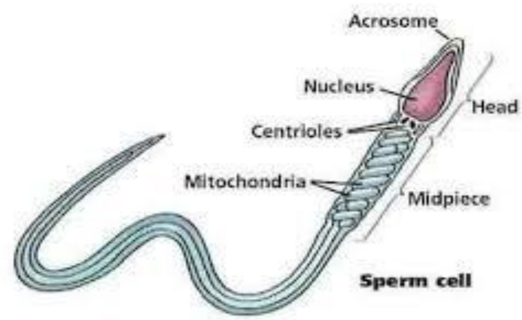
در نهایــت در مــورد آیــه میتــوان گفــت آب جهنــده ای کــه از بیضــه (محــل ســاخت اولیــه آن بــین صــلب و ترائــب جنــین پســر) خــارج مــی شــود و حامــل اســپرم اســت و آب جهنــده ای کــه از فولیکــول‌هــای تخمــدان (محــل

ساخت اولیه آن بین صلب و ترائب جنین دختر) خارج می شود و حامل تخمک است.

چرا در مورد ویژگی‌های تخمک و اسپرم به صفت دافق (جهندگی) آنها اشاره شده است؟ (و کلمه دافق یا مشتقات آن تنها یکبار در قرآن و در این آیه استعمال شده) در مورد تخمک میتوان گفت اگر این ویژگی نباشد، تخمک نمی تواند از تخمدان به لوله فالوپ برسد و در مورد اسپرم این امر واضحتر است. در ابتدا که منی از آلت تناسلی مرد خارج میشود این صفت جهندگی از طریق انقباضات قسمت فوقانی آلت به آن وارد شده به همین دلیل اغلب مفسران گفته اند دافق اسم فاعل به معنای مفعول (مدفوق) است. ولی باید گفت منی (که حاوی اسپرم است) وقتی که وارد رحم می‌شود باید خود را به ناحیه شیپور مانند لوله فالوپ برساند و این قدرت با استفاده از امکاناتی است که الله متعال در ساختار اسپرم قرار داده (همچون میکروفیلامنت‌ها در دم و میتوکندری در گردن اسپرم) و در صورت عدم این قدرت یا ضعیف بودن آن، اسپرم به تخمک نمیرسد و لقاح صورت نمی‌گیرد.

بــه همــــین دلیــــل در آزمایش‌هـــای اســـپرم، بـــه activity یـــا تحـــرک آن توجه می‌شود.

شکل زیر ساختار اسپرم را نشان می‌دهد.

امـا شـاید ایـن سـوال پـیش بیایـد کـه آیـا قـرآن بـه جـای اینکـه بگویـد ایـن آب جهنـــده از صـــلب و ترائـــب خـــارج مـــی‌شـــود بهتـــر و ســـاده‌تـــر نبـــود کـــه مـــی‌گفـــت آب جهنـــده‌ای کـــه از خصـــیه (بیضـــه) و مبـــیض (تخمـــدان) خـــارج مـــی‌شـــود؟ مگـــر قـــرآن نگفتـــه "و لقـــد یســـرنا القـــرآن للـــذکر فهـــل مـــن مـــدکر" ایـــن پیچیـــده گـــویی بـــرای چیســـت؟ (البتـــه ایـــن ســـوال ازشـــبه افکنـــان بعیـــد نیســـت و ایـــن پیشـــه آنهاســـت در ایجـــاد شـــک و تردیـــد و طعـــن زدن بـــه آیـــات و احادیـــث همچنـــین تـــا پاســـخ یـــک شـــبهه را دریافـــت مـــی‌کننـــد بـــه

طـرح شـبهه دیگـر مـی‌پردازنـد زیـرا هـدف آنهـا فقـط اشـکال گـرفتن اسـت نـه پیدا کردن حق و حقیقت)

لازم اســت ایــن مطلــب را را ذکــر کنــیم کــه حتــی عــرب پــیش از اســلام نیــز می‌دانســت کــه مــثلا در جــنس نــر بیضــه‌ها مســئول ســاخت اســپرم هســتند و برای عقیم کردن برخی جانوران نر، بیضه‌ی آنها را ناقص می‌کردند.

امـا اگـر بـه سـیاق آیـات سـوره طـارق نگـاه کنـیم درمـی‌یـابیم کـه الله متعـال در مــورد مخلوقــاتی صــحبت میکنــد کــه در بــالا و فــوق انســان هســتند (آســمان و ســتاره طــارق و ملائکــه نگهبــان) لــذا مناســب اســت کــه بــه محــل تشــکیل اولیــه بیضــه و تخمــدان (کــه محــل ســاخت نطفــه هســتند) یعنــی صــلب و ترائــب کــه بــالاتر از محــل کنــونی آنهــا یعنــی کیســه بیضــه و حفــره لگنــی اســت اشــاره کنــد و ایــن از زیبایی‌هــای ادبــی و ســاختاری قــرآن کــریم است.

همچنین در آیه ۸ می فرماید: إِنَّهُ عَلَىٰ رَجْعِهِ لَقَادِرٌ ﴿٨﴾

بی‌گمـــان خداونـــد (تعـــالی کـــه انســـان را در آغـــاز از آب نطفـــه آفریـــده اســـت، همـــو) قـــادر اســـت کـــه بـــار دیگـــر انســـان را (پـــس از مـــرگ بـــه زنـــدگی) برگرداند.

تــذکر و پیــامی بــرای انســان اســت کــه بــه سرچشــمه‌ی نشــات خــویش کــه از جانــب الله آفریــده شــده و بــه ســوی او بــاز مــی‌گــردد، بنگــرد همچنــان کــه سرچشمه اولیه نطفه، صلب و ترائب است.

همچنـــین در آیـــات {الـــنَّجْمُ الثَّاقِـــبُ ﴿۳﴾...وَالسَّـــمَاءِ ذَاتِ الرَّجْـــعِ ﴿۱۱﴾ وَالْـــأَرْضِ ذَاتِ الصَّـــدْعِ ﴿۱۲﴾} اشـــارات لطیفـــی نهفتـــه اســـت کـــه در ارتبـــاط بـــا مـــاء دافـــق و صـــلب و ترائـــب اســـت. صـــاحب تفســـیر فـــی ظـــلال مـــی‌فرمایـــد: ســـتاره طـــارق بـــا نـــوری کـــه دارد تـــاریکی‌هـــای آســـمان را مـــی‌شـــکافد (الثاقـــب) و آســـمان مکـــررا بخـــارات آب را بـــه صـــوررت بـــاران (ذات الرجـــع) بـــه ســـوی زمـــین برمـــی‌گردانـــد و گیاهـــان و گـــل‌هـــا، دل زمـــین را مـــی‌شـــکافند (ذات الصـــدع) و بیـــرون مـــی‌آینـــد. در واقـــع الله صـــورت دیگـــری از حیـــات را بـــرای مـــا بـــه تصـــویر مـــی‌کشـــد. آبـــی کـــه از آســـمان ســـرازیر مـــی‌شـــود (دافـــق) از لحـــاظ حیـــات‌بخشـــی شـــبیه بـــه آبـــی اســـت کـــه از صـــلب و ترائـــب خـــارج مـــی‌شـــود. حاصـــل آب بـــاران، رویـــدن گیاهـــان بـــا شـــکافتن زمـــین و حاصـــل

آب منـــی، خلـــق انســـان اســـت و انگـــار جنـــین همچـــون ســـتاره طـــارق کـــه بـــا نـــور خـــود تـــاریکی‌هـــای آســـمان را میشـــکافد تـــاریکی‌هـــای حفـــره شـــکمی رحـــم را مـــی شـــکافد (یَخْلُقُکُـــمْ فِـــی بُطُـــونِ أُمَّهَـــاتِکُمْ خَلْقًـــا مِّـــن بَعْـــدِ خَلْـــقٍ فِـــی ظُلُمَـــاتٍ ثَلَـــاثٍ ســـوره زمـــر آیـــه ۶) و متولـــد مـــی‌شـــود. لـــذا ایـــن ســـوره عـــلاوه بـــر اعجـــاز علمـــی حـــاوی اعجـــاز بیـــانی و بلاغـــی شـــیرینی اســـت کـــه قلـــب‌هـــا را به سوی معانی گهربار خود مجذوب می‌کند.

الحمد لله رب العالمین

نویسنده: دکتر شاهو فلاحی

بازبینی و ویرایش نهایی در: **«رد شبهات ملحدین»**

منابع:

جنین شناسی لارسنس

جزوه جنین شناسی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی سال ۸۹

خلق الانسان بین الطب و القران دکتر محمد علی البار

تفسیر طبری

تفسیر قرطبی

تفسیر فی ظلال القران سید قطب

